

Nr 315.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 30 juni 1943 (nr 493) om begränsning i vissa fall av skatt till staten; given Stockholms slott den 11 maj 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 30 juni 1943 (nr 493) om begränsning i vissa fall av skatt till staten.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 30 juni 1943 (nr 493) om begränsning i vissa fall av skatt till staten.

Härigenom förordnas, att vad i förordningen den 30 juni 1943 om begränsning i vissa fall av skatt till staten stadgas med avseende å skatt, som påförts skattskyldig på grund av taxering för taxeringsåret 1943¹, skall äga tillämpning jämväl i fråga om skatt, som påförts skattskyldig på grund av taxering för taxeringsåret 1945; skolande därvid vad i förordningen sägs om år 1943 i stället avse år 1945.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Jfr 1944: 342.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj
1945.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, ÖHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga angående *begränsning i vissa fall av skatt till staten* samt anför därvid följande.

Genom beslut vid 1942 och 1943 års riksdagar antogos särskilda förordningar om begränsning i vissa fall av skatt till staten, avseende skatter som påförts på grund av taxering för taxeringsåren 1942 och 1943. Dessa förordningar utfärdades den 18 juli 1942 (nr 644) och den 30 juni 1943 (nr 493).

För skatter som påförts på grund av taxering för taxeringsåret 1944 gäller förordningen den 15 juni 1944 (nr 342) angående fortsatt tillämpning av förordningen den 30 juni 1943 (nr 493) om begränsning i vissa fall av skatt till staten.

Av de bestämmelser, som sålunda gälla i fråga om skatter påförda på grund av taxering för taxeringsåret 1944, må följande här återgivas.

Fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret eller som här stadigvarande vistats, så ock oskift dödsbo efter person, som vid dödsfallet var här bosatt eller här stadigvarande vistades, äger under de förutsättningar och i den omfattning som i förordningen sägs åtnjuta avkortning av den skattskyldige på grund av taxering för taxeringsåret 1944 påförd statlig inkomst- och förmögenhetsskatt och värnsskatt eller restitution av redan erlagd sådan skatt eller båda dessa förmåner i förening. Avkortning av påförd skatt och restitution av erlagd skatt skola avse det belopp, varmed den skattskyldige på grund av taxering för taxeringsåret 1944 påförd statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, värnsskatt och särskild skatt å förmögenhet sammanlagt överstiga 80 procent av den för honom samma år enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomsten ökad med det belopp, varmed avdrag för erlagda allmänna skatter jämlikt 4 § sistnämnda förordning må hava vid taxeringen medgivits, men minskad i förekommande fall med den skattskyldige för samma år påförd krigskonjunkturskatt. Avkortningen och restitutionen må dock sammanlagt högst omfatta summan av den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten samt värnsskatten. Ansökan om avkortning eller restitution skall

vara vederbörande myndighet till handa inom natt och år efter det sökanden avfordras utskylderna i fråga.

I en inom finansdepartementets rättsavdelning upprättad, den 15 februari 1945 dagtecknad *promemoria angående fortsatt lagstiftning om en skattespärr* ha behandlats spörsmålen om en förlängning av lagstiftningen på förevarande område och om den närmare utformningen av en dylik lagstiftning.

Vad först angår frågan om behovet av fortsatt lagstiftning om en skattespärr har i promemorian uttalats, att de skäl, som föranlett lagstiftningen om en skattespärr, alltjämt syntes föreligga. Förslag borde därför framläggas för 1945 års riksdag om fortsatt giltighet av denna lagstiftning.

Beträffande den närmare utformningen av ifrågavarande lagstiftning har i promemorian erinrats om att de kommunala utskylderna icke inbegreps under skattespärren; i anslutning härtill har lämnats följande redogörelse för vad som tidigare förekommit i fråga om lagstiftningens tillämpning å nämnda utskylder:

Frågan om de kommunala utskyldernas inordnande under spärren var föremål för undersökning redan i samband med upprättandet av den *promemoria*, som låg till grund för 1942 års förordning i ämnet. I denna *promemoria* diskuterades sålunda, huruvida en reduktionsregel borde omfatta såväl kommunala skatter som statsskatter. Enligt vad i promemorian uttalades måste det befaras, att en reduktionsregel, som ledde till en minskning av de kommunala utskylderna, däri inbegripet fastighetsskatten, komme att förorsaka allvarliga rubbningar i kommunernas ekonomi och skulle komma i uppenbar strid mot de för den kommunala beskattningen grundläggande principerna. Om kommunalutskylderna skulle medräknas vid bestämmande av det maximala utskyldsbeloppet, syntes det därför böra tagas under övervägande, huruvida reduktionen i sin helhet borde verkställas å de i det sammanlagda skattebeloppet ingående statsskatterna. Med hänsyn bland annat till grunderna för utgörande av den kommunala fastighetsskatten samt till reglerna om avdrag för underskott å viss förvärvskälla vid taxering till kommunal inkomstskatt kunde emellertid ofta inträffa, att de kommunala utskylderna uppginge till avsevärda belopp, ehuru ingen eller ringa skatt till staten utginge. Om man icke ansåge sig kunna låta reduktionen drabba kommunalutskylderna, syntes en sådan i dylika fall icke kunna genomföras på annat sätt än att den skattskyldige tillerkändes statsbidrag till gäldande av en del av kommunalutskylderna eller att statsverket övertog betalningsansvaret gentemot kommunen. Härav syntes framgå att införande av en reduktionsregel, som omfattade jämväl kommunalutskylder, skulle upprulla en hel del problem, vilka krävde en ingående utredning. Det syntes därför vara nödvändigt att utesluta kommunalutskylderna vid beräkningen av det maximala skattebeloppet.

I ett i anledning av promemorian avgivet remissyttrande uttalade kammarrätten — samtidigt som kammarrätten förklarade sig i princip ej ha något att erinra mot det i promemorian framlagda förslaget — att det måste anses såsom en brist i förslaget, att kommunalutskylderna icke kunnat inordnas i systemet på grund av tekniska skäl.

I den proposition (nr 359) till 1942 års riksdag, som ligger till grund för 1942 års förordning i ämnet, anförde chefen för finansdepartementet i förevarande hänseende, att även om det varit önskvärt att jämväl kommunal-

utskylderna kunnat inordnas i systemet, detta icke syntes möjligt att för det dåvarande genomföra, och att reduktionsregeln förty borde omfatta endast statsskatterna.

I de likalydande motionerna I:294 och II:433 till 1942 års riksdag hemställdes bl. a. — under hänvisning till kammarrättens förenämnda uttalande — att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag rörande sådan begränsning av den sammanlagda skatten till stat och kommun, att det sammanlagda skattebeloppet komme att stå i rimlig relation till den skattskyldiges inkomst.

Bevillningsutskottet vid 1942 års riksdag, som i sitt betänkande (nr 45) avstyrkte nämnda motioner, framhöll bl. a. att då det här vore fråga om införande av en ny princip i skattelagstiftningen, förutsatte utskottet, att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följde tillämpningen och verkningarna av dessa bestämmelser samt vid utformandet av nytt förslag för kommande år beaktade de erfarenheter, som vunnits på detta område.

I propositionen nr 321 till 1943 års riksdag, som ligger till grund för 1943 års förordning i ämnet, berördes icke frågan om kommunalutskyldernas inordnande under reduktionsregeln. Ej heller under riksdagsbehandlingen av denna proposition var nämnda fråga aktuell.

I propositionen nr 250 till 1944 års riksdag med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av 1943 års förordning omnämndes bl. a., att två länsstyrelser i infordrade yttranden uttalat, att frågan om spärregelns utsträckning till att avse jämväl kommunal beskattning borde göras till föremål för fortsatta undersökningar. I anledning härav uttalade chefen för finansdepartementet i propositionen, att tillräckliga skäl icke syntes föreligga att för det dåvarande upptaga berörda fråga till omprövning.

Vid 1944 års riksdag förelågo till behandling de likalydande motionerna I:247 och II:385, däri yrkades att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att skyndsamt utredning verkställdes rörande möjligheterna till sådan reformering av gällande bestämmelser angående begränsning i vissa fall av skatt till staten att även kommunalutskylderna inräknades i det maximala skattebeloppet.

Bevillningsutskottet vid 1944 års riksdag, som ej fann anledning tillstyrka motionerna, anförde i sitt betänkande (nr 40), att — därest vid nästkommande års riksdag förslag framlades om bibehållande av reduktionsregler vid den statliga beskattningen — det syntes önskvärt, att frågan huruvida och under vilka förutsättningar kommunalutskylder lämpligen kunde inordnas under dessa regler gjordes till föremål för närmare undersökning. Skulle sådan utvidgning av reduktionsreglerna anses kunna och böra genomföras, borde det procenttal av den taxerade inkomsten, vid vilket reduktionen skulle inträda, höjas. Utskottet förutsatte även, att vid reduktionsreglernas utformning tillsåges, att dessa regler icke komme att föranleda en minskning av skatteintäkterna för vederbörande kommuner.

I anslutning till det förut anförda har i promemorian erinrats om innehållet i förordningen den 28 maj 1943 (nr 265) om begränsning av skatt för svensk livförsäkringsanstalt. Härom anføres följande:

Enligt 1 § nämnda förordning äger dylik anstalt under de förutsättningar och i den omfattning som i förordningen sägs åtnjuta avkortning av anstalten påförd statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt värnsskatt eller restitution av redan erlagd sådan skatt eller båda dessa förmåner i förening. Vidare föreskrives i 2 §, att avkortning av påförd skatt och restitution av erlagd skatt enligt förordningen skola avse det belopp, varmed anstalten på grund av

taxering för visst taxeringsår påförd statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, värnsskatt samt allmän kommunalskatt sammanlagt överstiga den för anstalten samma år enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomsten ökad med det belopp, varmed avdrag för erlagda allmänna skatter jämlikt 4 § sistnämnda förordning må hava vid taxeringen medgivits, men minskad dels med ränteskatteunderlaget, dels ock med anstalten för samma år påförd krigskonjunkturskatt, dock att avkortningen och restitutionen sammanlagt högst må omfatta summan av den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten samt värnsskatten.

I propositionen nr 172 till 1943 års riksdag, vilken proposition låg till grund för nyssnämnda förordning, anförde chefen för finansdepartementet, att det bleve nödvändigt att utforma spärregeln så, att vederbörande försäkringsanstalt berättigades erhålla restitution eller avkortning för den del av stats- och kommunalskattens sammanlagda belopp, som översköte hela eller viss angiven del av överskottet. Tanken att konstruera en skattespärr i direkt relation jämväl till kommunalskatten avvisades visserligen då det gällde att år 1942 utforma regler för en allmän skattespärr. Det kunde icke heller bestridas, att förfarandet i någon mån komplicerades genom spärrens anknytning till kommunalskatten, varjämte förfarandet försenades till följd av att kommunalskatten fastställdes vid en senare tidpunkt än statsskatten. De anmärkta olägenheterna vore emellertid icke av den beskaffenheten, att de kunde anses utgöra hinder för att i fråga om den speciella krets av skattskyldiga, varom här vore fråga, genomföra en skattespärr efter angiven linje. Avkortningen eller restitutionen borde till vinnande av önskvärd enkelhet kunna i sin helhet läggas på statsskatten.

I promemorian har vidare framhållits, att med hänsyn till det förut omnämnda uttalandet av 1944 års bevillningsutskott frågan om de kommunala utskyldernas inordnande under skattespärren borde upptagas till prövning, även om det kunde synas tveksamt om denna fråga vore av någon större betydelse. I promemorian har härefter anförts följande:

Såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår, har frågan om kommunalutskyldernas inordnande under skattespärren varit aktuell redan på ett tidigt stadium. Frågan har emellertid hittills skjutits undan med hänsyn bl. a. till de svårigheter, som äro förbundna med anordnandet av en skattespärr av nämnda omfattning. Det torde även vara uppenbart att en effektiv spärr, omfattande jämväl kommunalutskylder, överhuvud icke kan anordnas med mindre *antingen* reduktionsreglerna tillåtas medföra en minskning av skatteintäkterna jämväl för vederbörande kommun *eller* statsverket lämnar bidrag till gäldande av motsvarande del av kommunalutskylderna.

Bevillningsutskottet vid 1944 års riksdag har emellertid uttalat sig mot tanken, att reduktionsreglerna skulle få medföra minskning av kommunens skatteintäkter. Vid sådant förhållande och då det icke heller bör ifrågakomma att av statsmedel lämna direkta bidrag till gäldande av viss del av den skattskyldiga påförda kommunalutskylder, synes man för närvarande böra avstå från tanken att söka anordna en skattespärr, som för *samtliga* ifrågakommande fall är verksam jämväl med avseende å kommunalutskylder. Å andra sidan vinner man då — under förutsättning tillika att man även beträffande den allmänna skattespärren godtager den för livförsäkringsanstalterna gällande regeln att avkortningen och restitutionen i sin helhet lägges på statsskatten — att skattespärren för *flertalet* fall kan genom en enkel omläggning göras tillämplig även i fråga om kommunalutskylder. Spärren bör därvid, i tillämp-

liga delar, konstrueras efter mönster av den för livförsäkringsanstalterna gällande spärren, d. v. s. kommunalutskylderna böra inordnas under spärren men avkortning eller restitution likväl icke ifrågakomma i vidare mån än det överskjutande skattebeloppet kan avräknas mot den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten samt värnskatten. De fall, där en dylik regel blir ineffektiv, äro uppenbarligen sådana där den skattskyldige icke har att erlägga någon statlig skatt eller har att erlägga en i förhållande till kommunalskatten obetydlig statsskatt.

De kommunalutskylder, med vilka man i förevarande sammanhang bör räkna, torde liksom i fråga om livförsäkringsanstalterna vara fastighetsskatten samt den kommunala inkomstskatten.

Såsom 1944 års bevillningsutskott framhållit torde en utvidgning av reduktionsreglerna böra medföra en höjning av det procenttal av den enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomsten, till vilken skattespärren anknyter. Procenttalet torde lämpligen kunna höjas till nittio. Det bör anmärkas att anknytningen till nämnda procenttal kan för vissa skattskyldiga medföra ett gynnsammare läge än enligt tidigare gällande regler, för andra åter ett försämrat läge. Dylika förskjutningar lära emellertid icke kunna undvikas vid författningsbestämmelser av den schablonartade karaktär varom här är fråga.

Vid promemorian fanns fogat förslag till förordning om begränsning i vissa fall av skatt till staten, vilket förslag avser skatter som påföras på grund av taxering för taxeringsåret 1945. I nämnda förslag, som i huvudsak överensstämmer med 1943 års förordning i ämnet, stadgas i 2 § 1 mom., att avkortning av påford skatt och restitution av erlagd skatt skola avse det belopp, varmed den skattskyldige på grund av taxering för taxeringsåret 1945 påford statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, värnskatt, särskild skatt å förmögenhet *samt allmän kommunalskatt* sammanlagt överstiga 90 procent av den för honom samma år enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomsten ökad med det belopp, varmed avdrag för erlagda allmänna skatter jämlikt 4 § sistnämnda förordning må hava vid taxeringen medgivits, men minskad i förekommande fall med den skattskyldige för samma år påford krigskonjunkturskatt, dock att avkortningen och restitutionen sammanlagt högst må omfatta summan av den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten samt värnskatten. Promemorieförslaget avviker från 1943 års förordning jämväl i det hänseendet att, enligt vad som föreslås i 4 §, ansökan om avkortning eller restitution skall vara vederbörande myndighet till handa inom ett år efter utgången av ifrågavarande taxeringsår.

Över promemorian ha, efter remiss, *yttranden* avgivits av kammarrätten, statskontoret, riksräkenskapsverket, överståthållarämbetet (med bifogande av yttrande från t. f. taxeringsintendenten i Stockholm) samt länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kristianstads, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län.

Vad först angår frågan om behovet av fortsatt lagstiftning om en skattespärr har *kammarrätten* i sitt yttrande till en början lämnat en redogörelse för den stegring av skattetrycket, som ägt rum efter 1938 års

omläggning av statsskattesystemet, och har kammarrätten i samband därmed hänvisat till vissa vid yttrandet fogade tabeller. Härefter har kammarrätten anfört följande synpunkter beträffande frågan om reglering av skattetrycket genom en skattespärr:

För att begränsa skattetrycket har man i vissa fall använt sig av speciella reduktionsregler såsom exempelvis i 2 § av förordningen om särskild skatt å förmögenhet. Dessa reduktionsregler hänföra sig till en viss bestämd skatt. Då det samlade skattetrycket ändå befinner sig vara för högt, återstår ingen annan utväg än att tillgripa en allmän skattespärr, för såvitt man icke vill verkställa en genomgående omarbetning av skattesystemet. Det ligger i sakens natur, att en sådan skattespärr måste bli schablonartad, därest den ej skall bli alltför invecklad. Därmed följer, att den icke alltid på ett inbördes rättvist sätt kan tillgodose de skattskyldiga. I den lagstiftning om skattespärr, för vilken redogörelse lämnas i departementspromemorian, hänföres skattespärren till den enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomsten. Denna inkomst kan emellertid av flera anledningar icke alltid utgöra ett riktigt uttryck för den skattskyldiges verkliga inkomst under beskattningsåret. Sålunda kunna de i 41 § andra stycket kommunal-skattelagen givna bestämmelserna medföra, att viss intäkt eller omkostnad måste i beskattningsavseende hänföras till ett annat år än som bort ske vid en beräkning av den skattskyldiges verkliga inkomst under ett visst år. Ett exempel härpå må anföras: En jordbrukare försäljer i december 1944 sitt överskott av spannmål för samma år för 5 000 kronor. Någon annan spannmål har han ej avyttrat under året. Nämda belopp blir av någon anledning icke tillgängligt för lyftning förrän i mars 1945. Det skall därför ej deklarerats såsom inkomst förrän år 1946. Den år 1945 taxerade inkomsten kan därför icke sägas utvisa den verkliga inkomsten för år 1944.

För två skattskyldiga, som under ett beskattningsår haft samma inkomst och förmögenhet, kan den taxerade inkomsten bli väsentligt olika, allt eftersom de exempelvis beräknat avdrag för periodiskt understöd eller för premier för pensionsförsäkring. Någon föreskrift om begränsning rent beloppsmässigt av dylika avdrag finnes ej. Sådana avdrag förekomma ofta i deklarationerna och ej sällan till avsevärda belopp. Det torde ej behöva siffermässigt påvisas, att just dylika avdrag kunna medföra, att skattespärren träder i funktion. Någon begränsning i skatterna genom skattespärr borde i varje fall icke äga rum, i den mån nämnda avdrag överstege vad som kunde anses skäligt i förhållande till vederbörandes inkomst. Ytterligare kan framhållas, att den som utgivit periodiskt understöd i allmänhet — eftersom understödet i regel utgår till en lägre inkomsttagare än understödsgivaren är — därigenom minskat den totala skattebelastningen å den av honom förvärvade inkomsten och dessutom eventuellt kunnat på grund av skattespärren minska skattetrycket å den för honom återstående taxerade inkomsten.

Vidare har kammarrätten anfört, att det kunde ifrågasättas om det med hänsyn till den avsevärda skattestegring, som ägt rum sedan år 1938, vore till fyllest med en fortsatt lagstiftning om skattespärr. Förhållandena hade blivit sådana, att behov av en allmän översyn av skattereglerna och skatteskalorna i gemen vore trängande, detta icke minst ur det allmännas synpunkt. Skatterna hade nått en sådan höjd och skattetrycket hade i längden blivit så starkt, att företagsintresset och sparviljan torde menligt påverkas därav. Måhända kunde man förvänta, att hithörande spörsmål komme att behand-

las av 1944 års allmänna skattekommitté. Denna kommitté hade enligt givna direktiv fått i uppdrag att vid undersökning av skattereglernas lämplighet i olika hänseenden pröva den s. k. marginalbeskattningens storlek och möjliga verkningar vid skilda inkomsttyper, den relativa vikt, som tillkomme därvid konstaterade olägenheter, samt möjligheterna att råda bot på dessa. Enligt vad kammarrätten inhämtat åsyftade undersökningen om marginalbeskattningens storlek att fastställa, huru stor del av en inkomstökning i olika inkomstlägen, som åtginge för att betala den på själva inkomstökningen vilande skatten. En sådan undersökning kunde lämna erforderligt material för en justering av skattereglerna i ändamål att vinna ett rikigare avvägt skattetryck. Intill dess en mera genomgående reglering av skatteskalorna ägt rum, måste emellertid en fortsatt lagstiftning om skattespärr anses behövlig.

Riksräkenskapsverket har uttalat, att ämbetsverket delade den i promemorian uttalade uppfattningen att de skäl, som föranlett den tidigare lagstiftningen om skattespärr, alltjämt föreläge. Liknande uttalande har gjorts av *länsstyrelsen i Malmöhus län*.

Vad härefter angår utformningen av ifrågavarande lagstiftning har förslaget att indraga kommunalutskylderna under skattespärren i princip lämnats utan erinran i samtliga remissyttranden.

I ett par yttranden har emellertid ifrågasatts, om icke en utvidgning av skattespärren borde avse även andra skatter än den allmänna kommunalskatten. Sålunda har *kammarrätten* anført:

Det föreligger helt visst ett verkligt behov av en sådan ändring i reglerna för skattespärr, att hänsyn tages jämväl till kommunalutskylder. Dessa utskylder utgå visserligen proportionellt inom en och samma kommun, men äro inom olika kommuner så växlande, att skattetrycket på den grund blir mycket ojämnt. Särskilt för de skattskyldiga i mera skattetyngda kommuner skulle en dylik ändring i avseende å skattespärren vara välbehövlig.

Det framlagda förslaget innebär egentligen endast den ändring i hittills gällande bestämmelser, att i skattespärrens anordning skall tagas hänsyn jämväl till allmän kommunalskatt. Att på detta sätt begränsa de utskylder av kommunal karaktär, vartill hänsyn skall tagas, kan icke anses befogat. Jämväl övriga sådana utskylder, vilka utgå efter samma grunder som allmän kommunalskatt, såsom landstingsskatt och tingslagsmedel, måste enligt kammarrättens mening därvid medräknas. Därest detta icke sker, skulle skattskyldiga, som äro bosatta i icke-landstingsstäder, komma att gynnas i förhållande till skattskyldiga i andra kommuner. Landstingsskatten utgör enligt beslut av landstingen 1943 i genomsnitt för hela riket ej mindre än två kronor 93 öre per skattekrona. Visserligen har man i förordningen den 28 maj 1943 (nr 265) om begränsning av skatt för svensk livförsäkringsanstalt medräknat endast allmän kommunalskatt men icke andra på likartat sätt utgående skatter. Att så skett har emellertid icke så stor betydelse för livförsäkringsanstalterna, enär livförsäkringsbolag i egentlig mening endast finnas i Stockholm, Göteborg och Malmö, vilka städer äro icke-landstingsstäder. I varje fall är det uppenbart, att förhållandet blir ett annat, då det såsom i nu föreliggande förslag blir fråga om en skattespärr, som skall äga tillämpning för alla fysiska personer, oavsett var de äro bosatta, och icke för en viss begränsad grupp av skattskyldiga.

Vad som särskilt försvårar ett ställningstagande till förslaget är emellertid, att material saknas för bedömande av, i vilken utsträckning avkortning eller restitution av skatter kan komma att äga rum, därest skattespärren utvidgas på angivet sätt. I proposition nr 250 till 1944 års lagtima riksdag finnes intagen en sammanställning, som utvisar debiterade respektive avkortade och restituerade skattebelopp enligt 1942 och 1943 års förordningar i ämnet. Antalet bifallna ansökningar enligt den förra förordningen utgjorde 17 och enligt den senare 15. De belopp, som enligt de båda förordningarna tillerkändes de skattskyldiga, uppgingo till 203 248 kronor 27 öre respektive 250 046 kronor 14 öre.

Möjligen kommer man att få räkna med högre siffror vid en tillämpning av bestämmelserna enligt den föreslagna förordningen. Särskilt torde garantiskatten komma att bidra därtill. Tanken har varit uppe att undantaga garantiskatten, men emot en sådan åtgärd talar den omständigheten, att just denna skatt kan vara synnerligen betungande.

Statskontoret har inledningsvis anfört, att behovet och den ekonomiska betydelsen av de kommunala utskyldernas inordnande under skattespärren undandroge sig statskontorets bedömande och ej heller framginge av den nu föreliggande utredningen. Därest en utvidgning av skattespärrlagstiftningen ansåges böra komma till stånd och i samband därmed procenttalet av den enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomsten, till vilken skattespärren anknöte, skulle höjas till nittio, borde enligt statskontorets mening skattespärren göras tillämplig å *samtliga* kommunalutskylder och således icke begränsas till fastighetsskatten och den kommunala inkomstskatten. Statskontoret ville särskilt understryka, att landstingsskattens undantagande skulle kunna leda till att skattskyldiga i städer, som icke tillhörde landsting, komme i en avsevärt gynnsammare ställning än övriga skattskyldiga, vilka hade att erlägga särskild landstingsskatt för bestridande av vissa utgifter som i förstnämnda städer bestredes av den kommunala inkomstskatten. Skulle av skattetekniska eller andra skäl en utsträckning av skattespärren till att omfatta *samtliga* kommunalutskylder icke låta sig göra, torde ett bibehållande av nuvarande lagstiftning vara att föredraga framför promemoriaförslaget.

Vad angår den föreslagna höjningen av procenttalet för skattespärren till 90 har *kammarrätten* uttalat, att intet syntes vara att erinra mot denna höjning.

I flera andra yttranden har däremot ett lägre procenttal förordats. Sålunda har *riksräkenskapsverket* anfört, att ämbetsverket för sin del icke kunde finna det motiverat eller tilltalande att regler nu infördes, genom vilka man i det enskilda fallet nådde mindre skattelättnad än enligt den hittills tillämpade spärregeln och sålunda genom statsskatter uttog större andel av den årliga inkomsten än vad hittills kunnat ske. För den skull borde man antingen kombinera den nu föreslagna regeln med en regel — gällande enbart statskalterna — av samma innebörd som den gamla eller också sätta spärren vid ett lägre procenttal än 90, förslagsvis vid 85 procent. Med hänsyn till det begränsade antal fall, då spärreglerna trädde i funktion, saknade det större

statsfinansiell betydelse, om man valde ena eller andra utvägen. Starka skäl syntes tala för att spärren uteslutande anknöte till det sammanlagda beloppet av statliga och kommunala skatter av här ifrågavarande slag samt sattes vid högst 85 procent av inkomsten.

Länsstyrelsen i Uppsala län har anfört:

De föreslagna författningsbestämmelserna skulle enligt uttalande i promemorian för vissa skattskyldiga komma att medföra ett försämrat läge. Detta blir även fallet för den ende skattskyldige inom Uppsala län, som i anledning av 1944 års taxering medgivits avkortning enligt de vid nämnda års taxering gällande reglerna. Därest de föreslagna nya bestämmelserna då tillämpats på nämnde skattskyldige, skulle avkortning kunnat medgivas med endast 23 737 kronor 4 öre, i stället för medgivna 29 087 kronor 42 öre, en skillnad på 5 350 kronor 38 öre. Förslaget skulle alltså för ifrågavarande skattskyldige innebära en avsevärd försämring och detta fall torde icke vara det enda. Det synes länsstyrelsen icke rimligt att ifrågavarande skattskyldige, vilkens skattebördan redan nu är synnerligen stor, genom en lagändring skulle få den ytterligare ökad. Ej heller verkar en lagändring, som i fråga om samma kategori skattskyldiga för den ene medför skattelindring men för den andre skatteökning, rättvis.

Länsstyrelsen anser sig på ovan anförda skäl icke kunna förorda förslaget i dess föreliggande form. Länsstyrelsen har i princip intet att erinra mot att kommunalutskylderna inordnas i systemet, dock endast under förutsättning, att garantier skapas mot att den ojämnhet, som ovan framhållits, icke kan förekomma. Detta synes kunna ske genom att det procenttal, vid vilket reduktionen skall inträda, sänkes. Om procenttalet sänkes till 85, skulle i ovan relaterade fall i Uppsala län avkortning kunnat medgivas med 38 734 kronor 54 öre, innebärande en höjning av avkortningsbeloppet med 9 647 kronor 12 öre. Skattelindringen blir visserligen rätt stor, men ingalunda oskäligen med hänsyn till vad förut sagts om den stora skattebördan. En spärregel, som medför skattelindring, synes i varje fall vara att föredraga framför sådan, som medför skatteskärpning. Skulle emellertid en sänkning av procenttalet icke komma till stånd, anser länsstyrelsen att någon ändring i nu gällande bestämmelser icke bör ske.

Länsstyrelsen i Kristianstads län har framhållit följande:

Vad beträffar den gräns, vid vilken en skattespärr bör fixeras, torde det möta svårighet att avväga densamma så att skattebördan icke blir oskäligen. Dock förefaller det länsstyrelsen, som om det procenttal — nittio — vilket i promemorian föreslagits såsom lämpligt, beräknats för högt. Det finnes nämligen anledning antaga, att för en stor del av här ifrågavarande skattskyldiga de föreslagna bestämmelserna komma att medföra en skärpt beskattning i jämförelse med nu gällande föreskrifter, särskilt i de fall där kommunalskatten är relativt låg. För Kristianstads läns vidkommande har visserligen endast ett fåtal fall förekommit, där vederbörande skattskyldiga erhållit skatterestitution enligt hittills gällande författningar. Vid av länsstyrelsen företagen undersökning av dessa fall har emellertid framgått, att med en skattespärr vid 90 procent de skattskyldiga skulle komma i ett sämre läge än enligt nu gällande bestämmelser. Då den föreslagna författningsändringen närmast syftar till en skattelindring, kan länsstyrelsen därför icke ansluta sig till förslagets innehåll i berörda avseende. Ehuru det kan vara vansklighet att av de inom länet förekommande restitutionsfallen draga några allmängiltiga slutsatser, vill länsstyrelsen dock för sin del förorda en viss sänkning av det

procenttal, vid vilket enligt förslaget skattespärren skulle inträda, exempelvis till 85.

Vidare har *länsstyrelsen i Malmöhus län* med hänsyn till att uttaxeringen i kommunerna under senare år väsentligt nedgått ansett skäl föreligga att låta höjningen av procenttalet stanna vid 85.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har anfört att i nämnda län endast tre skattskyldiga, bosatta i Göteborg, hittills haft fördel av författningarna om skattespärr. För en av dem med inkomsttaxering åren 1942—1944 överstigande 1 1/2 miljon kronor hade skattespärr enligt 80 %-regeln föranlett restitution endast för åren 1943 och 1944 med respektive 6 133 kronor 18 öre och 4 154 kronor 10 öre. Om den nu föreslagna 90 %-regeln, innefattande även kommunalskatter för inkomst och fastighet, hade varit gällande för åren 1942—1944, skulle för denne skattskyldige restitution kommit i fråga åren 1942 och 1943 med respektive 5 675 kronor 95 öre och 1 110 kronor 84 öre men icke år 1944. Den föreslagna ändringen i författningen syntes innebära fördel för skattskyldig, i händelse utdebiteringen till kommun och landsting överstege 10 kronor men eljest motsatsen. För de tre skattskyldiga, som i Göteborgs och Bohus län hittills kunnat få restitution, komme ändringen att föranleda till och med mindre möjlighet till reduktion av skatterna härnäst än hittills. Länsstyrelsen tvekade om lämpligheten av särskild lagstiftning om skattespärr, som i realiteten finge så begränsad betydelse som den nu förevarande. Det kunde ifrågasättas, om icke spärren borde något sänkas, förslagsvis till 85 % för att framstå som mera rimlig. Förefintlig irritation över det höga skattetrycket torde genom en så förhållandevis oväsentlig reduktionsmöjlighet, som skulle följa med 90 %-regeln, näppeligen mildras utan snarare motsatsen. I det anförda exemplet skulle 85 %-spärr ha inneburit nedsättning i de för nämnda tre år påförda skatter respektive 1 568 308 kronor 15 öre, 1 390 562 kronor 34 öre och 1 367 864 kronor 47 öre med 92 488 kronor 85 öre, 78 302 kronor 59 öre och 67 994 kronor 32 öre. Länsstyrelsen ifrågasatte, om det icke vore rimligt att låta särskilda bestämmelser om skattespärr få den ökade praktiska betydelse, som med en sådan 85 %-regel skulle följa.

Slutligen ha i remissyttrandena berörts vissa detaljfrågor.

Sålunda har *kammarrätten* uttalat, att det syntes lämpligt att söka begränsa antalet ansökningar av förevarande slag genom en föreskrift om att avkortning eller restitution icke finge medgivas för belopp understigande exempelvis 50 eller 100 kronor.

Statskontoret har ansett sig böra fästa uppmärksamheten vid bestämmelsen i 2 § 1 mom. första stycket i författningsförslaget, enligt vilken avkortningen och restitutionen sammanlagt högst finge omfatta summan av den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten samt värnsskatten. Såvitt ämbetsverket kunde bedöma borde en konsekvens av kommunalutskyldernas inbegripande under skattespärren vara, att i maximibeloppet för avkortningen och restitutionen inkluderades även den särskilda skatten å förmögenhet.

Länsstyrelsen i Stockholms län har anfört, att av den föreslagna reduktionsregeln icke framginge huruvida hänsyn skulle tagas till sådan skattnedsättning, som kunde komma skattskyldig till godo på grund av bestämmelserna i 5 § förordningen den 16 december 1927 angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligt skattetyngda kommuner. Förtydligande bestämmelser i detta hänseende erfordrades.

T. f. taxeringsintendenten i Stockholm har i sitt av överståthållarämbetet åberopade yttrande beträffande 6 § i författningsförslaget — vilken paragraf är i sak likalydande med motsvarande paragraf i 1943 års förordning — anfört följande:

De ändringar i taxering, som kunna föranleda tillämpning av vad i 6 § stadgas, gälla, förutom ändring i den skattskyldiges taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt och nedsättning av hans taxering till särskild skatt å förmögenhet, nedsättning av taxeringsvärdet å den skattskyldige tillhörig fast egendom utom hemortskommunen samt av honom åsatt taxering till kommunal inkomstskatt utom hemortskommunen. Därest den skattskyldige äger fast egendom eller är åsatt taxering till kommunal inkomstskatt inom sådan skattetyngd kommun, som erhåller bidrag av skatteutjämningsmedel, kan jämväl av dessa utjämningsmedel föranledd minskning av redan påförd allmän kommunalskatt eller återbäring av redan erlagd dylik skatt påverka det avkortnings- eller restitutionsförfarande, varom här är fråga.

Med hänsyn härtill torde det kunna ifrågasättas huruvida icke bestämmelserna i 6 § lämpligen böra kompletteras med föreskrifter om något slags underrättelseförfarande. Eljest föreligger fara för att vederbörande myndighet i den skattskyldiges hemortskommun bliver urståndsatt att iakttaga vad i denna paragraf är stadgat.

*Departements-
chefen.*

De skäl, som tidigare åberopats för en särskild lagstiftning om begränsning i vissa fall av skatt till staten, torde allttjämt föreligga. I enlighet härmed tillstyrker jag, att denna lagstiftning erhåller förlängd giltighet under ytterligare ett år.

De tidigare utfärdade författningarna i ämnet ha varit av begränsad räckvidd i så måtto, att reglerna om skattespärren anknutit endast till statsskatterna. Denna utformning av skattespärren har i olika sammanhang blivit föremål för erinran. Sålunda har bevillningsutskottet vid 1944 års riksdag — i anledning av vissa motioner angående utvidgning av skattespärren till att gälla även kommunalutskylder — uttalat att det syntes önskvärt, att frågan huruvida och under vilka förutsättningar kommunalutskylder lämpligen kunde inordnas under reglerna om skattespärren närmare undersöktes; samtidigt härmed har bevillningsutskottet framhållit att, därest en sådan utvidgning ansåges kunna och böra genomföras, en höjning borde ske av det procenttal av den taxerade inkomsten vid vilket reduktionen skulle inträda.

I den promemoria angående fortsatt lagstiftning om en skattespärr, som sedermera upprättats inom finansdepartementets rättsavdelning, har förordats sådan omläggning av ifrågavarande lagstiftning, att skattespärren skulle anknyta ej blott till statsskatterna utan även till den allmänna kommunalskatten. Vidare har i promemorian föreslagits att det procenttal, vid vilket reduktionen inträder, skulle höjas från 80 till 90.

Under remissbehandlingen av promemorian ha vissa erinringar framförts mot den däri förordade utformningen av reglerna om skattespärren. Sålunda har invänts att även landstingsmedel och tingshusmedel borde inräknas i de skatter, vilka skulle omfattas av skattespärren. Vidare har i flera remissyttranden anmärkts, att den i promemorian förordade höjningen av procenttalet från 80 till 90 skulle medföra, att de skattskyldiga i vissa fall komme i en sämre ställning än enligt hittills gällande regler. Under hänvisning härtill har i ett av yttrandena uttalats att, om procenttalet icke kunde sättas lägre än 90, någon ändring icke borde ske i de nu gällande bestämmelserna.

För egen del skulle jag i och för sig icke ha något att erinra mot att reglerna om skattespärren erhöles den utformningen, att därunder inordnades såväl statliga skatter som allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel. En dylik omläggning av skattespärren borde, såsom även bevillningsutskottet förutsatt, föranleda att det hittills gällande procenttalet 80 höjdes; och härvid torde annat alternativ knappast böra ifrågakomma än en höjning av procenttalet till 90.

Därest skattespärren utformades på nu angivet sätt komme emellertid reduktionsreglerna att i vissa fall ställa sig mindre förmånliga för de skattskyldiga än vad för närvarande är fallet. Vidare bör den omständigheten tagas i beaktande, att en utvidgning av skattespärren till att avse jämväl andra utskylder än de statliga komme att medföra vissa praktiska svårigheter. Vid sådant förhållande och då det kan förväntas, att frågan om skatteskalornas utformning vid den statliga beskattningen kommer att i en nära framtid upptagas till omprövning, synas övertvägande skäl tala för att den nuvarande lagstiftningen på detta område tills vidare bibehålles oförändrad.

Jag anser mig sålunda böra tillstyrka, att 1943 års förordning om begränsning i vissa fall av skatt till staten — vilken förordning ursprungligen avsåg taxeringsåret 1943 men sedermera erhållit tillämpning jämväl i fråga om taxeringsåret 1944 — utsträcker att gälla även med avseende å taxeringsåret 1945.

I enlighet med det nu anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 30 juni 1943 (nr 493) om begränsning i vissa fall av skatt till staten*.

Föredraganden hemställer härefter, att nämnda förslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gösta Renlund.